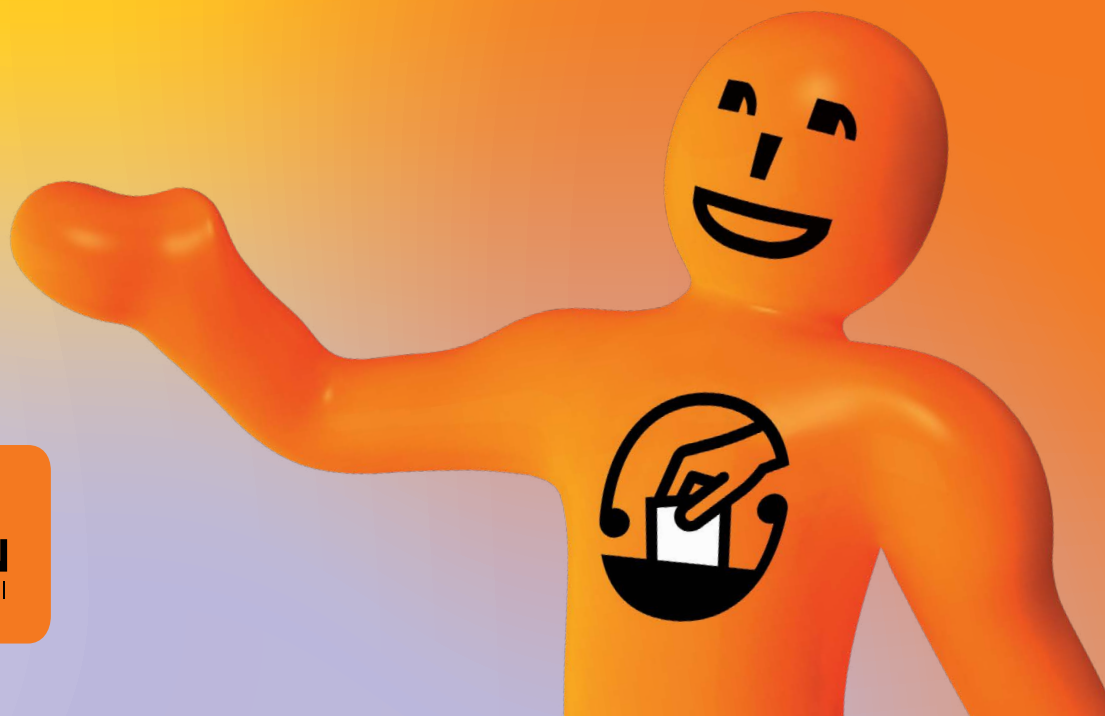

Te‘ate‘amamao i te rētita ē te ‘iki

**ELECTORAL
COMMISSION**
TE KAITIAKI TAKE KŌWHIRI

ROE47 A4 Cook Islands Maori 04/2026

‘Ea‘a ka rētita ai nō te ‘iki?

Me kua rētita koe nō te ‘iki, ka rauka iākoe i te tuku i tō‘ou manako ki roto i te au ‘iki‘anga ma‘ata, te au ‘iki‘anga i runga i te ‘enua ē te au ui‘anga ma‘ata. Ko te tuatau ‘iki‘anga te tuatau meitaki teia no‘ou i te tuatua i to‘ou manako e koa‘i ta‘au e ‘inangaro, e mata no‘ou i roto i te Parimani me kore i roto i to‘ou tu‘anga ‘iki‘anga no runga i te au manamanatā ta‘au e anoano no te ‘akatanotano.

**Ka rauka iākoe i te
‘akapāpū e ka ‘akarongo
‘ia tō‘ou reo nā roto i te
rētita‘anga nō te ‘iki.**

Ko‘ai ka rētita nō te ‘iki?

Ka anoano‘ia koe kia rētita me:

- e 18 o‘ou mata‘iti me kore i runga atu, e
- ‘e tumu ‘enua nō Aotearoa mē kāre ‘e tangata no‘o tinamou nō te ‘akakoro‘anga ‘iki‘anga ‘ē
- i no‘o tinamou ana ki Aotearoa nō tēta‘i 12 marama mē kāre ma‘ata atu i tēta‘i tuātau o tō‘ou ora‘anga.

E tangata no‘o tinamou koe nō te ‘akakoro‘anga o te ‘iki‘anga mē kua ‘akatika‘ia koe i te no‘o ki Aotearoa nei e kāre koe ‘ē anoano‘ia kia ‘akaruhe ki roto i tēta‘i tuātau i ‘akataka‘ia. Kua pērā katoa te tangata tei runga aia i te tika‘anga kōtinga.

Mē ‘e tangata Autireria koe, Niuē, Tokelau mē kāre e Kūki ‘Airani, ka rauka iākoe i te tuku mai i tō‘ou ingoa me i no‘o tinamou ana koe i Aotearoa nei ‘ara atu i te 12 marama.

Me e no‘o ana koe ki teta‘i ‘enua kē, ka rauka iākoe i te tuku atu i to‘ou ingoa no te vouti, me:

- e 18 o‘ou mata‘iti me kore i runga atu, e
- kua no‘o ana koe ki Aotearoa ‘ara atu i te ta‘i mata‘iti i roto i tō‘ou ora‘anga
- mei te mea koe: ‘e tumu ‘enua nō Aotearoa e i no‘o ana ki Aotearoa nei i tēia 3 mata‘iti i topa ake nei, **ME KĀRE** e tangata no‘o tinamou nō te ‘akakoro‘anga o te ‘iki‘anga e nō Aotearoa nei koe i teia 12 marama i topa ake nei.

Ka rauka iākoe i te pati kia tātā‘ia tō‘ou ingoa mē tae tō‘ou mata‘iti i te 17.

Me tae tō‘ou 18 mata‘iti, ka tuku‘ia tō‘ou ingoa ki runga i te rētita e ka rauka iākoe i te ‘iki.

Rētita'anga nō te 'iki me e Māori koe

Me e papa'anga Māori to'ou, e, me ko te taime mua teia iākoe i te tata i to'ou ingoa, e 'iki koe, ko te'ea tu'anga 'iki'anga tā'au ka 'inangaro i te tuku i to'ou ingoa ki runga: me ko te tata'anga o te katoatoa me kore ko te tata'anga o te Māori.

Nā te tu'anga tā'au i 'iki e 'akapāpū ē:

- ko tē'ea te tu'anga 'iki'anga tā'au kā 'iki
- te ingoa tangata tā'au kā 'iki.

Me kua oti takere koe i te tuku i to'ou ingoa, ka rauka iākoe i te tau i te 'iki'anga tā'au i tata i to'ou ingoa ki runga, i teta'i 'uātu taime, ko teira 'ua ra:

- ki roto i te 3 marama i mua ake i te 'iki'anga ma'ata mē kāre te 'iki'anga iti e rave'ia ana i te au 3 mata'iti katoatoa
- i mua ake i te 'iki'anga paramani 'akakī ngā'i, me ka neke'ia koe ki roto i to'ou tu'anga 'iki'anga te ngā'i ka rave 'ia ei te 'iki'anga 'akakī.

Ea'a te 'āite'anga o te tata'anga, tā'au i 'iki i to'ou manako?

I roto i te 'iki'anga nunui, me 'iki koe no te tua o te katoatoa, ka 'iki koe no teta'i mema i roto i te 'iki'anga ngā'i e ki roto i te 'iki'anga ma'ata. Me ka 'iki koe i te rōra o te Māori, ka 'iki koe i te tangata ka tū ki roto i te tu'anga 'iki'anga o te Māori. Ka meitaki koe i te 'iki katoa i taua au pāti rāi i roto i te 'iki'anga ma'ata, noa atu ko te'ea retita'anga tā'au i tuku atu i to'ou ingoa ki runga.

Pēnei ko te rōra tā'au ka 'iki ka 'arapaki te reira i tā'au 'iki'anga i roto i te au 'iki'anga o te 'enua. Me tei runga koe i te rōra o te Māori e Kōnitara Māori me kore e tu'anga 'iki'anga tō to'ou Kōnitara 'Eua, ka 'iki koe nō te au tangata ka tū ki roto i te kōnitara ē te tu'anga 'iki'anga o te Māori. Me ka 'iki koe no te retita'anga o te katoatoa, ka vouti koe no te au mema i roto i te 'iki'anga ma'ata me kore ko te mema i roto i to'ou 'oire.

Kua manamanatā koe nō runga i to'ou ora'anga?

Me marekakore koe no runga i te 'akakite'anga i to'ou ingoa me kore i to'ou kōpū tangata, ka rauka iākoe i te retita atu iākoe ki runga i te tata'anga o te aronga kāre e 'akakite'ia to rātou au ingoa. Ka mou mātou i to'ou au 'akakite'anga mai i to'ou ingoa e kāre mātou e tuku atu kia rātou e teta'i 'uātu. Mē tei runga koe i te 'akapapa'anga ingoa tei kore i 'akapāpū'ia, kāre tō'ou tua tāpapa e tuku'ia ki roto i te au 'akapapa'anga ingoa 'iki'anga te ka roromi'ia e kāre e rauka iākoe i te 'ākara mē kāre i te tau i te reira ki runga i te 'ātuitui rorouira.

Me 'iki koe, ka 'akakī koe i tēta'i kapi tika'anga e ka 'akakī katoa koe i tēta'i kapi takakē e tā'au peapa 'iki'anga i te 'akapāpū e ko tē'ea te tu'anga 'iki'anga tā'au ka 'iki. 'Aere ki te **vote.nz** mē kāre tāniuniu mai ki te **0800 36 76 56** nō tēta'i au 'akamārama'anga e tēta'i kapi pati'anga.

'Akapē'ea au i te rētita'anga

E māmā 'ua i te rētita me kore i te 'aka'ou i tō'ou tuatua tāpapa. Ka rauka iākoe:

- tuku i tō'ou ingoa nā runga i te 'ātuitui rorouira **vote.nz** nā roto i te tā'anga'anga i tō'ou raitini 'aka'oro, te pātipōti Aotearoa mē kāre te 'akapāpū'anga RealMe
- ringi mai ki te nūmero tūtaki kore **0800 36 76 56** e ka pati mai i teta'i pēpa tāpa'o nā'au.

Kia oti, ka tāina e ka tā'oki mai ai i te pēpa ki a mātou. Me rētita'ia koe, ka 'aere tō'ou ingoa ki runga i te rōra 'iki'anga. Ko te 'akapapa'anga ingoa 'iki'anga ko te au ingoa te reira o te au tangata tē kā 'iki ki roto i te 'iki'anga. Ka anoano'ia tō'ou ingoa ki runga i te rōra 'iki'anga nō te 'iki.

Ka anoano'ia koe kia 'aka'ou 'ua rāi i tō'ou tua tāpapa i te au taime ravarāi ka tau i tō'ou ngāi nō'ō'anga.

'Akapāpū e tei iākoe tā'au karere uira e tō'ou nūmero mōpāra kia rauka i a mātou i te 'ārāvei iākoe nō runga i te tuku'anga ingoa e te 'iki'anga.

Me tuku koe i tō'ou ingoa nō te taime mua me kāre me tau i koe i tō'ou tua tāpapa ka tuku atu mātou i tēta'i reta mē kāre karere uira i te 'akapāpū e kua tano tō'ou tua tāpapa.

Ka anoano tauturu nō te rētita?

Ka rauka iākoe i te ui ki tēta'i tangata tā'au i mātou mei te taeake, mema kōpu tangata nō te tauturu iākoe i te 'akakī i tā'au kapi rētita mē kāre i te 'akakī katoatoa i te reira.

Ka anoano'ia koe kia tāina i te peapa.

Me kua kite koe i tēta'i tangata kāre e rauka ia rātou i te 'akakī me kore i te tāina i tā rātou peapa rētita nō te 'āpikepike kōpapa me kore maki manako, pēnei ka rauka iākoe i te tauturu.

Ka 'inangaro koe i tēta'i au 'akamārama'anga kē atu?

No tēta'i au 'akamārama'anga kē atu nō runga i te rētita'anga ē te 'iki'anga:

- 'ātoro i te **vote.nz**
- tāniuniu ki te **0800 36 76 56**

Te vai katoa nei te 'akakite'anga nō runga i te rētita'anga ē te vouti'anga ki roto i tēta'i au reo kē ē te au 'akapapa'anga ngō'ie ki kō i te **vote.nz**

**ELECTORAL
COMMISSION**
TE KAITIAKI TAKE KŌWHIRI